

Ortaokul Öğrencilerinin Tarih Algısı*

Middle School Students' Perception of History

Cengiz DÖNMEZ¹, Cemil Cahit YEŞİLBURSA²

¹ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı. cdonmez@gazi.edu.tr

² Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı. yesilbursa@gazi.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin tarih algılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada gelişim araştırması yöntemlerinden kesitsel desen kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik kullanılmıştır. Çalışma grubunda toplam 215 ortaokul öğrencisi yer almaktadır. Araştırmanın verileri 2013 yılının Aralık ayında toplanmıştır. Veriler açık uçlu bir sorunun yer aldığı görüşme formu ile yazılı olarak toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik ve betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre çalışma grubunda yer alan öğrencilerin tarih algıları; “geçmişteki olaylar”, “takvimsel zaman”, “tarihi eserler” ve “kültürel öğeler” olarak ortaya çıkmıştır. Genel olarak öğrencilerin tarihi sadece geçmişteki savaşlar, antlaşmalar ve barışlar gibi siyasi olaylar olarak değil aynı zamanda icatlar, keşifler ve göçler gibi sosyal tarih konuları olarak da algıladıkları görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin, tarihi, arkeolojik kalıntılar, tarihi ve kültürel objeler, tarihi binalar, kutlamalar, törenler, ritüeller gibi yaşayan tarihi ve kültürel öğeler olarak da algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçların ortaya çıkmasında ortaokullarda tarih konularının yer aldığı sosyal bilgiler dersi programının etkili olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tarih algısı, Sosyal bilgiler, Ortaokul öğrencileri

ABSTRACT

This study aimed to investigate the perceptions of middle school students on history. The method of the research was the cross-sectional design. Maximum variety sampling was used to determine the study group. The study group composed of 215 middle school students. Data were collected in December in 2013. Content and descriptive analyses were used to interpret the data. The results showed that middle school students in study group perceived history as “the events of past”, “calendar time”, “historical artifacts” and “cultural assets”. Findings showed that participants perceived history not only as past political events such as battles, treaties and peace but also

---

* Bu çalışma, 3. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

social history topics such as inventions, discoveries and immigrations. Besides, it can be concluded that participants perceive history as living historical and cultural heritage such as archaeological ruins, historical buildings, celebrations, ceremonies, rituals. It can be concluded that social studies program affected middle school students' perceptions of history.

Keywords: Perception of history, Social studies, Middle school students

GİRİŞ

Tarih, insanoğlunun yeryüzünde yaşamaya başladığı ilk zamanlardan itibaren gerçekleştirildiği her şeyi kapsamaktadır. İnsanlar yaptıklarını, duygu ve düşüncelerini başkalarına ya da kendilerinden sonraki kuşaklara aktarmak istemiştir. Bu, önceleri mağara resimleri ile başlamış, daha sonra yazının icadı ile boyut değiştirmiştir. İnsanoğlunun geçmişe olan merakı, geçmişteki tecrübelerden yararlanmak istemesi gibi nedenlerle tarih kuramsal bir bilim dalı olmaya başlamıştır. Tarihin kimlik ifade etmesi, kültürel mirasın aktarımında bir vasıta olması, dolayısıyla istendik şekilde vatandaş yetiştirmede önemli bir rolünün olması gibi nedenler, bu bilim dalının ülkeler için önemini artırmıştır. Bunun yanında tarihin yorum gerektiren bir alan olması ise onu en çok tartışılan sosyal bilimlerden biri haline getirmiştir. Bu tartışma konularından biri olan tarihin anlamı ya da doğası üzerine çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Collingwood, 1996; Jenkins, 1997; Carr, 2005; Tosh, 2005). Bunun yanında, tarihin ders olarak bir milletin kültürel mirasının gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir rol oynaması, tarih eğitimi ve tarih öğretimi ile ilgili akademik çalışmaların da zaman içerisinde önem kazanmasını sağlamıştır. Bu doğrultuda çocukların tarihi ya da geçmişi nasıl anladıklarına dair çalışmalar da giderek artmaktadır (Husbands, 1996; Husbands, Kitson & Pendry, 2003; Davis, 2005; Levstik & Barton, 2011). Çünkü tarihçiler tek bir tarih tanımı üzerinde hemfikir değillerdir. Bazılarına göre tarih, “yönetenlerin her yaptığını haklıymış gibi göstermeye çalışan bir alan iken, bazıları tarihi; yer zaman ve mekân bağlamında geçmişin bilimsel bir bakış açısıyla incelenmesi olarak tanımlamışlardır” (Demircioğlu, 2005, s. 9). Weiner, (1995, s. 2), “tarihin, her birey için farklı bir anlam taşıdığını, birçok insanın tarihi, olayları, kişileri ve tarihleri ezberlemek olarak gördüğünü, aksi halde tarihin yararsız ve önemsiz olduğunu düşündüklerini” ifade etmektedir. Safran (2010, s. 18), tarihin farklı tanımlarına yer verdiği

çalışmasında, bu tanımlarda ortak vurgunun ağırlıklı olarak geçmişe yapıldığına dikkat çekerek, “insanın geçmişle arasında kurduğu ilişkiye tarih denildiğini” ifade etmektedir. Coolingwood (1996), tarihin bir tür araştırma soruşturma işi olduğunu ve insanın ne olduğunu öğrettiği için değerli bulunduğunu ifade etmektedir. Benzer bir şekilde, Demircioğlu (2005, s. 10) insana vurgu yaparak tarihi, “insanoğlunun serüveninin kanıtlara dayalı olarak ortaya konması” şeklinde tanımlamaktadır. Dilek (2002, s. 5), tarihin değişimin bilimi olduğunu belirterek, onu sadece “geçmiş ya da geçmişin bir aynası” değil, “geçmişini inceleyen bir çalışma alanı” olarak da ele almaktadır. Benzer şekilde, Tosh (2005), da tarihin ne olduğunu anlatırken değişime vurgu yapmaktadır. Drake ve Nelson (2005), tarihin insanın zaman içinde kim olduğunu ve nerede bulunduğunu anlamak için güçlü bir yol olduğunu, insanoğlunun nerden geldiğini, bugün nerede olduğunu ve gelecekte nerede olacağını merak ettiğini ifade ederek insana ve değişime vurgu yapmaktadır. Kaya (2008, s. 38), tarihin “sadece geçmişte ne olduğunu” ifade eden terim olarak değil, aynı zamanda “geçmişteki olayların, durumların ve süreçlerin açıklanması” ile ilgili yönüyle de incelenmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Sunal ve Haas (2011, s. 333), tarihçilerin tarihin tanımı ile ilgili üç önemli nokta üzerinde fikir birliğinde olduklarını ifade etmektedirler. Buna göre tarih, “olayları yorumlayan, onlara anlam yükleyen ve gerçeği keşfetmek için sistematik metotların kullanıldığı kronolojik bir disiplindir”.

Tarih akademik bir disiplin olmanın yanında aynı zamanda bir okul dersidir. Tarih okul programlarında bir ders olarak 19. yüzyılda yer almaya başlamıştır. Bu dönemde tarih dersine yüklenen vazife daha çok öğrencilere “vatan sevgisini kazandırmak” ve “milli değerleri aktarmak” olmuştur (Safran, 2009). Tarihin doğasına yönelik tartışmalar olduğu gibi okullarda tarih öğretiminin amacının ve içeriğinin, yöntemlerin ve ders kitaplarının nasıl olması gerektiğine yönelik tartışmalar da süre gelmektedir. (Husband, 1996; Yarema, 2002; Drake & Nelson, 2005, Husband ve ark. 2003; Stradling, 2003; Demircioğlu, 2005; Timmins, Vernon & Kinelaly, 2005; Arslan, 2005). Tarih konularının öğretimi hakkında yapılan bu tartışmalar genellikle; öğretmenlerin olgu ve olayları aktarması ve bunların öğrenciler tarafından ezberlenmesi, ders kitapları, içerik

ve amaç, yöntem ve teknikler, materyal ve kaynaklar gibi bir takım sorunlar üzerine yapılmaktadır (VanSledright, 2002; Yarema, 2002; Husbands ve ark., 2003; Yıldız, 2003; Vella, 2005; Safran, 2009; Bal, 2011).

Geleneksel tarih öğretiminde, öğretmenin merkezde olduğu, tarihsel olgu ve bilgileri aktardığı, öğrencinin pasif bir öğrenen olduğu bir anlayış hâkimken (Husbands ve ark., 2003; Vella, 2005), İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa ülkelerinde tarih dersinin amacının sadece bilgi ve kültür aktarmak olmadığı seslendirilmeye başlanmıştır (Kaya, 2009). Yeni tarih öğretimi anlayışında eleştirel düşünme, karar verme, problem çözme gibi beceriler ile demokratik tutum, vatandaşlık bilinci insanlığa saygı gibi niteliklerin de tarih dersi vasıtasıyla kazandırılması gündeme gelmiştir (Yarema, 2002; Husbands ve ark., 2003; Vella, 2005; Safran, 2009; Kaya, 2009).

Tarih öğretimi anlayışındaki bu değişiklikler Türkiye'ye de yansımıştır (Safran, 2009). Türkiye'de ortaokul seviyesinde tarih dersleri 1985'ten 1998'e kadar Milli Tarih ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri kapsamında verilmiştir. 1997 yılında sekiz yıllık kesintisiz ve zorunlu eğitime geçilmiştir. Bu çerçevede ilköğretim bir bütün olarak ele alınmış, 1998'den itibaren tarih konuları 6. ve 7. sınıfta sosyal bilgiler dersi kapsamında, 8. sınıfta da T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında vermeye devam edilmiştir (Akpınar & Kaymakçı, 2012). 1998 sosyal bilgiler programına göre hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarında geleneksel tarih öğretimi anlayışının hâkim olduğunu ifade eden Berk (2008, s. 62), bu bağlamda ders kitaplarının temel amacının "ulusal bilinci geliştirmek olduğunu, bölgesel ve evrensellikten uzak, devlet ideolojisini hissettirmeye çalışan bir yapıda ve konuların ağırlıklı olarak siyasi tarih içerikli olduğunu" belirtmektedir.

Safran (2009), Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2003 yılında büyük bir eğitim reformu başlattığını, bu doğrultuda tüm ders programlarının yapılandırmacı yaklaşım anlayışında yeniden hazırlandığını ve bu durumun tarih öğretimi alanına da etki ettiğini ifade etmektedir. Bu yeniden yapılanma hareketi sosyal bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programlarına da yansımıştır. Yeni sosyal bilgiler öğretim programı 2005 yılından itibaren 4. ve 5.sınıflarda doğrudan 6.sınıftan itibaren kademeli olarak

uygulanmaya başlanmıştır. Yeni sosyal bilgiler öğretim programında tarih ünitesi, coğrafya ünitesi anlayışından vazgeçilerek sosyal bilgiler ünitesi anlayışına geçilmiştir (Ata, 2006). Bu anlamda, eski programdan farklı olarak tarih, coğrafya gibi disiplinlere ilaveten, ekonomi, hukuk, antropoloji, sosyoloji gibi disiplinlere de programda yer verilmiştir. Bu şekilde sosyal bilgiler programında yer alan bu disiplinler daha bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmıştır (Altun, 2013). Tarih konuları da programa bu yeni anlayış çerçevesinde yansımıştır. Bu bağlamda programda “zaman ve kronolojiji algılama”, “değişim ve sürekliliği algılama”, “tarihsel empati”, “tarihsel olgu ve yorumları ayırt etme”, “görsel kanıt kullanma” gibi beceriler ile “tarihsel mirasa duyarlılık”, “kültürel mirasa duyarlılık”, “estetik” gibi değerlere yer verilmiştir. Bu bütüncül bakış açısına örnek verecek olursak 4. sınıfta kavram olarak giriş düzeyinde ve doğrudan verilecek olan bağımsızlık değeri, Güç, Yönetim ve Toplum Öğrenme alanında, İnsanlar ve Yönetim ünitesinde ele alınmıştır. Burada bağımsızlık değeri Büyük Millet Meclisi'nin açılışı ile ilişkilendirilerek bir tarih konusu kapsamında ele alınmıştır. Yine 4. sınıfta doğrudan verilecek olan Türk büyüklerine saygı değeri Kültür ve Miras öğrenme alanı, Geçmişimi Öğreniyorum ünitesinde Milli Mücadele dönemi kapsamında ele alınarak tarih disiplini ile ilişkilendirilmiştir (MEB, 2014a). Ayrıca tarih konuları bağımsız bir ünite içerisinde değil bir öğrenme alanının altında disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınmıştır. Yine programda tarih konularının sunumunda siyasi tarih ekseninden kültürel/sosyal tarih sunumuna doğru bir kayış olduğu görülmektedir (MEB, 2014a). Akpınar ve Kaymakçı (2012), 2005 sosyal bilgiler dersi öğretim programının tarih ile ilgili amaçlarında, önceki programlara göre milliyetçi söylemden vazgeçildiğini, ulusal ve çağdaş değerler ile kültürel mirasın korunmasına ve geliştirilmesine vurgu yapıldığını ifade etmektedir.

Tarihin doğası hakkında ve okullarda tarih öğretiminin nasıl olması gerektiği konusunda tartışmalar devam etmektedir ve bu tartışmalar ekseninde yeni tarih öğretimi yaklaşımları ortaya konulmaktadır (Weiner, 1995; Yarema, 2002; Drake & Nelson, 2005; Demircioğlu, 2005; Timmins ve ark., 2005; Vella, 2009; Sunal & Haas, 2011). Türkiye'de tarih öğretimi anlayışının değişmesi ve değişen anlayışın yeni ders

programlarına yansımaları göz önüne alındığında özellikle ortaokul öğrencilerinin tarihi nasıl algıladıkları sorusu önem arz etmektedir.

İlgili alan yazın incelendiğinde genellikle öğretmen ve öğretmen adaylarının tarih algıları ya da tarihe yönelik tutumlarının araştırıldığı çalışmalar görülmektedir (Yılmaz & Kaya, 2011; Bulut, 2011; Kurtulgan & Köstüklü, 2010; Şimşek, 2010; Altunay Şam, 2007; İskender, 2007; Gökaya, 2001). Ancak Türkiye’de ortaokul kademesindeki öğrencilerin tarih algılarıyla ilgili çalışmaların çok az olduğu görülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin tarih algılarıyla ya da tarih konularının öğrenimine yönelik görüşleri ile ilgili bazı çalışmalar şunlardır: Altun (2014), 712 ilkök ve ortaokul öğrencisi ile gerçekleştirdiği çalışmada, çalışma grubundaki öğrencilerin üç farklı tarih algısına sahip olduklarını ortaya koymuştur. Bunlar; “zaman olarak tarih algısı”, “güncel bir faaliyet olarak tarih algısı” ve “geçmiş olarak tarih algısı”dır. Safran ve Şimşek’in (2009) farklı sosyo-ekonomik çevrelerde yer alan 4-8. sınıf öğrencilerinin tarih, tarih öğretimi ve tarihsel zaman kavramlarına ilişkin tutumlarını belirlemeye çalışmışlardır. Araştırmada öğrencilerin tarihe, tarih öğretimine ve tarihsel zamana yönelik ilgi ve tutumlarının genel olarak iyi derecede olduğu, sosyo-ekonomik çevrenin okulun eğitim-öğretim imkânlarına etki ettiği ve bu durumun öğrencilerin tarihe yönelik ilgi ve tutumlarını farklılaştırdığı ve öğrencilerin sınıf seviyeleri arttıkça ilgi ve tutum derecelerinin azaldığı ortaya konulmuştur. Diğer bir çalışma, Yalçınkaya’nın (2013), 8. sınıf öğrencilerinin tarih kavramına ilişkin metaforlarını incelediği nitel desenli araştırmasıdır. Çalışmada “geniş kapsamlı olan”, “milletler için faydalı ve önemli olan”, “karmaşık bir yapısı olan”, “sevilen ve bağımlılık yapan”, “bilgilendiren”, “tekerrür eden”, biçiminde altı temel kategori tespit edilmiş ve metaforların didaktik yönünün ağır bastığı ve öğrencilerin tarihin önemi ve gerekliliğine odaklandıkları ifade edilmiştir. Kaya ve Güven (2012), ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde tarih konularının işleniş ve tarihin yaşamlarındaki değeri ile ilgili görüşlerini tespit etmeyi amaçladıkları çalışmalarında; derslerin öğretmen merkezli işlendiğini, öğrencileri aktif kılacak metotların az uygulandığını ve yöntemlerin çeşitlendirilmediğini ortaya koymuşlardır. Araştırmacılar, öğrencilerin tarih konularının

işlenişinde en çok öğretmen anlatısından, slayt, harita ve resimlerle dersin görsel olarak işlenmesinden, drama ve canlandırmaların yapılmasından hoşlandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar, çalışma grubundaki 200 öğrenciden 142'sinin tarih öğrenmekten hoşlandığını ortaya koymuşlardır.

Ortaokul seviyesindeki öğrencilerin tarih algısına yönelik çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir. Bu tür çalışmalar, ortaokul seviyesindeki öğrencilerin tarihi nasıl algıladıklarına yönelik önemli veriler sağlayarak, daha iyi bir tarih eğitimi planlamasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin tarihi nasıl algıladıklarını ortaya koymaktır. Bu amaçla aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Beşinci sınıf öğrencilerinin tarih algısı nasıldır?
2. Altıncı sınıf öğrencilerinin tarih algısı nasıldır?
3. Yedinci sınıf öğrencilerinin tarih algısı nasıldır?
4. Sekizinci sınıf öğrencilerinin tarih algısı nasıldır?
5. Ortaokul öğrencilerinin genel olarak tarih algısı nasıldır?

YÖNTEM

Bu çalışmada, gelişim araştırması yöntemlerinden kesitsel desen (cross-sectional design) kullanılmıştır. Kesitsel desen farklı yaş gruplarını seçer ve karşılaştırır. Gelişim değişiklikleri farklı yaşlardan deneklerin incelenmesiyle belirlenir. Gelişim araştırmaları kesitsel, boylamsal ya da sırasal bir desen şeklinde olabilir (Onur, 1995). Bu çalışmada öğrencilerin beşinci sınıftan sekizinci sınıfa doğru tarih algılarındaki gelişim incelenmek istenmiştir. Boylamsal bir çalışma zaman bakımından dezavantaj oluşturacağından bu çalışmada kesitsel desen kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde nitel araştırma kapsamında amaçlı örnekleme yöntemlerinden *maksimum çeşitlilik* kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik, araştırmacının durum ya da bireyleri yaş, cinsiyet, ekonomik durum gibi farklı özelliklerine ve

vasıflarına göre örneklemesidir. Çok çeşitli bakış açıları araştırılmak istendiğinde bu örneklem kullanılır (Creswell, 2012). Bu çerçevede, araştırmanın verileri Ankara ili, büyükşehir sınırları içinde yer alan beş farklı ortaokulda okuyan 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden elde edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin sayısal veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunu Oluşturan Öğrenciler

SINIF	n
5	70
6	50
7	50
8	45
Toplam	215

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri nitel olarak toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan bir açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılarak veriler yazılı olarak elde edilmiştir. Bu doğrultuda, çalışma grubundaki yer alan her sınıf seviyesindeki öğrencilere aynı soru, yani “Tarih nedir?” sorusu yazılı olarak verilmiş, veriler bu şekilde toplanmıştır. Veriler 2013 yılının Aralık ayında toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Yazılı olarak elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel analizlerden içerik analizi ve betimsel analiz kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlar doğrultusunda mantıklı biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir. Betimsel analizde bulgular düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmak amaçlanır. Bu doğrultuda veriler, önce sistematik ve açık biçimde betimlenir, daha sonra bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri

irdelenir ve bir takım sonuçlara ulaşılır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilir (Yıldırım & Şimşek, 2006, ss. 224-227). Bu çerçevede araştırmada elde edilen veriler, araştırma sırasında çıkan kavramlara göre kodlanmış ve temalar oluşturulmuştur. Bu temalar yorumlanmış ve sık sık katılımcılardan doğrudan alıntılar yapılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğinin hesaplanmasında Miles ve Huberman'ın (1994) ortaya koyduğu güvenilirlik formülüne başvurulmuştur. Bu doğrultuda, araştırmacı ve başka bir alan uzmanı tarafından her sınıf düzeyi için veriler ayrı ayrı analiz edilmiştir. Buna göre araştırmadaki 5. sınıflar için % 79, 6. sınıflar için % 82, 7. sınıflar için %91, 8. sınıflar için %89 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan değerlerin .70 ve üzerinde olması çalışmanın sonuçlarının güvenilir olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilmiştir (Miles & Huberman, 1994).

BULGULAR

Araştırmanın verileri analiz edildiğinde her sınıf seviyesinde dört temel temanın ortaya çıktığı görülmüştür. Bunlar, “geçmişteki olaylar”, “takvimsel zaman”, “tarihi eserler” ve “kültürel öğeler”dir. Bunlardan “geçmişteki olaylar” temasının yapılan analizleri neticesinde alt kategorileri ortaya çıkmıştır. Bu alt kategoriler her sınıf seviyesinde ayrı bir şekilde verilmiş ve bulgular ortaya konulmuştur. Bununla birlikte, diğer üç temayla ilgili – takvimsel zaman, tarihi eserler, kültürel öğeler - verilerin analizleri neticesinde herhangi bir alt kategori ortaya çıkmadığından bu temalar ile ilgili ayrıca şekil verilmemiştir.

Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Tarih Algısına Yönelik Bulgular

Tablo 2. Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Tarih Nedir Sorusuna Yönelik Cevapları

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Geçmişteki olaylar	26	37
Takvimsel zaman	20	29
Tarihi eserler	14	20

Kültürel Öğeler	10	14
Toplam	70	100

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin %37'sinin tarihi, geçmişteki olaylar olarak algıladıkları görülmüştür. Geçmişteki olaylar teması altında beşinci sınıf öğrencileri en çok “savaşları ve antlaşmaları” (f-10) dile getirmişlerdir. Daha sonra ise, uygarlıklar (f-6), icatlar (f-6) ve kültürel etkinlikler (f-4) ifade edilmiştir. Beşinci sınıf öğrencilerinin %29'u tarihi, takvimsel zaman olarak ifade etmişlerdir. Bu çerçevede öğrencilerden bazılarının cevapları şu şekildedir; “tarih zaman içinde nerede olduğumuzu söyler”, “hangi gün ve ay ve yılda olduğumuzdur”, “takvimdeki günlerdir”. Beşinci sınıf öğrencilerinin tarih algılarına yönelik cevaplarının %20'si binalar, saraylar, kaleler, kentler, sokaklar gibi tarihi eserler olmuştur. Öğrenci cevaplarından bazı örnekler şu şekildedir; “tarih, çevremizdeki tüm eski binalardır”, “ülkemizdeki tüm eski yapılar tarihin bir parçasıdır”, “eski saraylar, binalar tarihtir mesela”. Beşinci sınıf öğrencilerinin %14'ü tarihi kültürel öğeler olarak algılamışlardır. Bu kategorideki öğrenci cevapları somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerini içermektedir. Bu kategori altında toplanan cevaplar birinci temadakinin farklı olarak var olan kültürel öğeleri içermektedir. Öğrencilerin bazı cevapları; “tarih, geleneklerimiz göreneklerimizdir”, “düğünler, oyunlar, danslar tarihi oluşturur”, “geleneksel kıyafetler, eşyalar tarihtir”, “Türk kahvesi ve diğer yemeklerimiz tarihimizin bir parçasıdır” şeklindedir.

Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Tarih Algısına Yönelik Bulgular

Tablo 3. Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Tarih Nedir Sorusuna Yönelik Cevapları

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Geçmişteki Olaylar	16	32
Takvimsel zaman	14	28
Tarihi eserler	12	24
Kültürel Öğeler	8	16
Toplam	50	100

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan altıncı sınıf öğrencilerinin % 32'sinin tarihi, geçmişteki olaylar olarak algıladıkları görülmüştür. Tarihi geçmişteki olaylar olarak algılayan öğrenciler bu kategoride en çok savaşlar ve antlaşmaları (f-7) dile getirmişlerdir. Daha sonra ise göçler (f-3), kutlamalar (f-3), keşifler (f-3) ifade edilmiştir. Altıncı sınıf öğrencilerinin %28'nin tarihi takvimsel zaman olarak algıladıkları görülmüştür. Bu yönde verilen cevaplardan bazıları şu şekildedir, “tarih takvimdeki günler ve aylardır”, “tarih, günleri, ayları ve yılları belirtir”, “tarih hangi günde olduğumuzu söyler”. Öğrencilerden % 24'ü tarihi, tarihi eserler olarak algılamışlardır. Bu yönde cevap veren öğrencilerden bazı örnekler şu şekildedir; “tarih etrafımızdaki her şeyi kapsar, evler, türbeler, hanlar gibi”, “tarih, geçmişten günümüze kalan tapınaklar, kaleler gibi şeylerdir”, “tarih, eski insanların yaptıkları binalardır, evler, tiyatrolardır”. Öğrencilerden %16'sı tarihi kültürel gelenek-görenek gibi somut olamayan kültürel miras olarak algılamışlardır. Bu yönde cevap veren öğrencilerden bazı örnekler şu şekildedir, “yöresel düğünler ve eğlenceler tarihtir”, “geleneklerimiz göreneklerimiz tarihimizi oluşturur, çünkü geçmişten bugüne gelir”, “türkülerimiz, geleneksel oyunlarımız tarihimizdir”.

Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Tarih Algısına Yönelik Bulgular

Tablo 4. Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Tarih Nedir Sorusuna Yönelik Cevapları

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Geçmişteki Olaylar	18	36
Takvimsel Zaman	12	24
Tarihi Eserler	12	24
Kültürel Öğeler	8	16
Toplam	50	100

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan yedinci sınıf öğrencilerinin % 36'sının tarihi, geçmişteki olaylar olarak algıladıkları görülmektedir. Tarihi geçmişteki olaylar olarak algılayan öğrenciler bu kategori altında en çok icatlar ve buluşları (f-10) dile getirmişlerdir. Daha sonra savaşlar ve barışlar (f-4) ve kültürel etkinlikler (f-4) ifade

edilmiştir. Yedinci sınıf öğrencilerinin %24'ünün tarihi, takvimsel zaman olarak algıladıkları görülmüştür. Bu yönde cevap veren öğrencilerden bazı örnekler şu şekildedir, “tarih, ne zaman doğduğumuz günü söyler”, “tarih hangi yılda yaşadığımızı söyler”, “tarih takvimdeki günlerdir”. Öğrencilerden % 24'ü tarihi, tarihi eserler olarak algılamışlardır. Bu yönde verilen cevaplardan bazıları şu şekildedir; “tarih, bütün insanların geçmişten bugüne yaptıkları eserlerdir, evler, saraylar, tapınaklar gibi”, “tarih, ortak uygarlıktır, binalar gibi”, “tarihi saraylar, hanlar, kentler tarihi oluşturur”, “arkeolojik kalıntılar, Truva gibi yerler tarihimizi kapsar”. Öğrencilerin %16'sı ise tarihi, kültürel öğeler olarak algıladıkları görülmüştür. Tarihi kültürel öğeler olarak algılayan öğrencilerden bazı cevaplar şu şekildedir; “tarih çok geniş bir konudur, tüm geleneklerimizi ve göreneklerimizi kapsar”, “tarih geçmişten bugüne devam eden geleneklerimizdir, nevrüz gibi”, “geçmişten bugüne gelen ve devam eden kıyafetlerimiz, eşyalarımız tarihtir, halk oyunu oynarken giydiğimiz kıyafetler gibi”, “destanlarımız, masallarımız, hikâyelerimiz bizim tarihimizdir”.

Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Tarih Algısına Yönelik Bulgular

Tablo 5. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Tarih Nedir Sorusuna Yönelik Cevapları

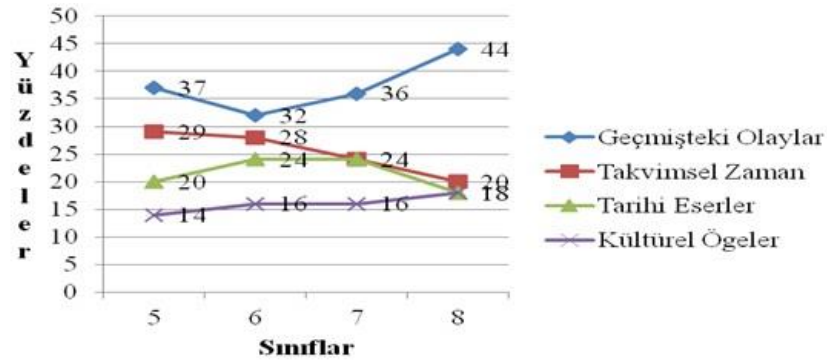
CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Geçmişteki Olaylar	20	44
Takvimsel zaman	9	20
Tarihi eserler	8	18
Kültürel Öğeler	8	18
Toplam	45	100

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan sekizinci sınıf öğrencilerinin %44'nün tarihi, geçmişteki olaylar olarak, %20'sinin takvimsel zaman olarak, %18'inin tarihi eserler olarak, %18'inin ise kültürel öğeler olarak algıladıkları görülmüştür. Tarihi geçmişteki olaylar olarak algılayan öğrenciler bu tema altında en çok savaşları (f-6) dile getirmişlerdir. Daha sonra barışlar (f-5), antlaşmalar (f-5), ideolojiler (f-2), ulus ve vatan (f-2) gibi kavramlar dile getirilmiştir. Tarihi, takvimsel zaman olarak gören

öğrencilerden bazılarının cevapları şu şekildedir; “tarih, bize hangi yıl içinde olduğumuzu söyler”, “tarih, dünü, bugünü, yarını ifade eder”, “tarih, hangi günde, ayda ve yılda olduğumuzu söyler”, “tarih takvimdeki günler ve yıllardır”. Tarihi, eski (tarihi) eserler olarak gören öğrencilerden bazılarının cevapları şu şekildedir; “tarih, tüm medeniyetlerin ortaya koyduğu binalar, kaleler, evler, anıtlar ve bunun gibi şeylerdir”, “tarih, çevremizdeki eski yapılarıdır”, “tarih, ülkemizdeki ve dünyadaki eski saraylar, tapınaklar, kalıntılar gibi eserlerdir”, “Çatalhöyük, Truva, Efes, gibi yerler insanlığın tarihidir”. Tarihi kültürel öğeler olarak gören öğrencilerin bazı cevapları ise şu şekildedir; “yaşayan kültürümüz bizim tarihimizdir, düğünler, şenlikler, değerlerimiz vb.”, “bir milletin tüm kültürel değerleri tarihtir”, “geçmişten günümüze gelen eşyalar, halı, kilim, kıyafetler, silahlar tarihimizin unsurlarıdır”, “tarih bence kültürel etkinliklerimizdir, mesela halk oyunları, düğünlerimiz gibi”.

Ortaokul Öğrencilerinin Tarih Algısına Yönelik Kesitsel Bulgular

Araştırmanın 5. amacıyla ilgili olarak ortaokul öğrencilerinin tarih algıları bütünsel olarak karşılaştırılmıştır. Bu amaç çerçevesinde çalışma grubundaki öğrencilerin tarih algılarıyla ilgili kesitsel gelişimlerini görebilmek için analizler sonucu ortaya çıkan bulgular Şekil 1’de verilmiştir. Bu doğrultuda 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerin “Tarih nedir?” sorusuna verdikleri cevapların içerik ve betimsel analizinden elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Şekil 1. Ortaokul Öğrencilerinin Tarih Nedir Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Şekil 1 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin tarih nedir sorusuna verdikleri cevapların “geçmişteki olaylar”, “takvimsel zaman”, “tarihi eserler” ve “kültürel öğeler” temalarında kümelendiği görülmüştür. Bütün sınıf seviyelerinde tarihin en çok “geçmişteki olaylar” olarak algılandığı ortaya çıkmıştır. “Takvimsel zaman” teması beşinci sınıftan sekizinci sınıfa doğru düzenli olarak azalmıştır. “Tarihi eserler” temasının beşinci sınıftan yedinci sınıfa doğru bir artış gösterdiği, sekizinci sınıfta bir azalma olduğu görülmüştür. “Kültürel öğeler” temasının ise beşinci sınıftan sekizinci sınıfa doğru arttığı görülmüştür.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde çalışma grubundaki ortaokul öğrencilerinin tarih algıları ile ilgili olarak “geçmişteki olaylar”, “takvimsel zaman”, “tarihi eserler” ve kültürel öğeler” olmak üzere dört kategorinin ortaya çıktığı görülmektedir. Altun (2014) ilkokul ve ortaokul öğrencileriyle kesitsel desende yaptığı çalışmasında “zaman olarak tarih”, “geçmiş olarak tarih” ve “güncel bir faaliyet olarak tarih” algısı olmak üzere üç kategori ortaya koymuştur. Bu bakımdan, Altun (2014)’ün “zaman olarak tarih” ve “geçmiş olarak tarih” kategorilerinin bu çalışmadaki “geçmişteki olaylar” ve “takvimsel zaman” kategorileri ile benzeştiği görülmektedir. Altun (2014)’un çalışmasında “zaman olarak tarih” algısının ilkokuldan ortaokul sonuna doğru bir azalma görülmektedir, benzer şekilde bu çalışmada da beşinci sınıftan sekizinci sınıfa doğru azaldığı görülmektedir. Bu anlamda bu benzer temalarla ilgili her iki çalışmadaki bulguların örtüştüğü görülmektedir. Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin tarih nedir sorusuna yönelik olarak en çok geçmişteki olaylar şeklinde cevap verdikleri görülmüştür. Geçmişteki olaylar teması sınıf seviyelerine göre detaylı olarak incelendiğinde ise “savaşlar, antlaşmalar, barışlar” gibi siyasi tarih konularının yedinci sınıf seviyesi hariç diğer sınıflarda en çok dile getirildiği görülmüştür. Bununla birlikte çalışma grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin tarihi, geçmişte gerçekleşen göçler, kültürel etkinlikler (kutlamalar, törenler, ritüeller gibi), yapılan icatlar ve keşifler olarak algıladıkları da ortaya çıkmıştır. Özellikle öğrencilerin beş, altı ve yedinci sınıf

seviyelerinde tarihi; sadece geçmişteki siyasi olaylar (savaşlar ve barışlar gibi) olarak değil, kültürel/sosyal olaylar (keşif, icat, kutlamalar, göç, kültürel etkinlikler gibi) olarak da algıladıkları görülmüştür. Öğrencilerin keşif, icat, kutlamalar, göç, kültürel etkinlikler gibi cevaplarında sosyal bilgiler programının etkisinin olduğu sonucuna varılabilir. Örneğin, 5. sınıf programının “Adım Adım Türkiye” ünitesinin kazanımlarının kültürel öğeler ve tarihi eserlerle ilgili olduğu, “Gerçekleşen Düşler” ünitesinin kazanımlarının keşif ve icatlarla ilgili olduğu, “Hepimizin Dünyası” ünitesinin kazanımlarının ortak kültürel miras ile ilgili olduğu görülmektedir. 6. sınıf programında “İpek Yolunda Türkler” ünitesinin kazanımlarının kültürel öğeler, göçler, kutlamalar ile ilgili olduğu görülmektedir. 7. sınıf programında “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesinin kazanımlarında kültürel öğelere, tarihi eserlere vurgu yapıldığı görülmektedir. “Zaman İçinde Bilim” ünitesinin kazanımlarında ise, keşif, kâşif, icat, teknolojik ilerleme ve gelişmelere zaman, süreklilik ve değişim bağlamında vurgu yapıldığı görülmektedir. Buradan hareketle bulguların sosyal bilgiler programının tarihin amaçları ile ilgili maddeleriyle örtüştüğü görülmektedir (Akpınar & Kaymakçı, 2012; MEB, 2014a).

Sekizinci sınıfların tarih algısına bakıldığında ise, tarihi daha çok geçmişteki siyasi olaylar ile ideoloji, millet ve vatan sevgisi olarak algıladıkları görülmüştür. Bu durumun sekizinci sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin içeriğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Zira söz konusu dersin özellikle ilk konularında savaşların ve antlaşmaların ağırlıklı olarak yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle ortaokul öğrencilerinin tarih algısında ilgili dersin öğretim programının etkili olduğu sonucuna varılabilir.

Bu bulguların yanında tüm sınıf seviyelerinde takvimsel zaman algısı geçmişteki olaylar algısından sonra ikinci sırada yer almıştır. Çalışma grubunda yer alan öğrenciler “zaman için nerede olduğumuzu gösterir, hangi gün, ay ve yılda yaşadığımızı gösterir” gibi ifadelerle takvimsel zaman algısını ortaya koymuşlardır. Çalışma grubundaki öğrenciler tarihi sadece geçmişteki olaylar olarak değil, tarihi eserler ve kültürel öğeler olarak da algılamışlardır. Çalışma grubunda yer alan öğrenciler tarih algısı olarak tarihi binaları,

arkeolojik alanları, tarihi sokakları ve kentleri dile getirmişlerdir. Bunda yine sosyal bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinin öğretim programlarının etkili olduğu sonucuna varılabilir. Sosyal bilgiler öğretim programında 7. sınıfta “Ülkeler Arası Köprüler” ünitesinde “İnsanlığın Mirası”, “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesinde “Selçuklu Kervansarayları”, Medresenin Sırrı”, “Şehirlerin Dili”, 6. sınıfta “İpek Yolunda Türkler” ünitesinde “Kilim”, “Yeryüzünde Yaşam” ünitesinde “Çatalhöyük’te Yaşam”, 5. sınıfta “Adım Adım Türkiye” ünitesinde “Bir Gezi Yapalım”, “Yerel Tarih Çalışması” gibi örnek etkinliklerle tarihi çevreye ve tarihi eserlere vurgu yapılmaktadır. 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında ise “Bir Kahraman Doğuyor” ünitesinde “Dört Şehir ve Atatürk”, “Atatürk Müze Evlerini Geziyoruz”, “Milli Uyanış; Yurdumuzun İşgaline Tepkiler” ünitesinde “Kurtuluş Müzesi’ni Geziyoruz”, “Ya İstiklal Ya Ölüm” ünitesinde “Kurtuluş Savaşı Müzesi” gibi örnek etkinliklerle de tarihi çevre ve eserlere vurgu yapılmıştır (MEB, 2014a; MEB, 2014b).

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin cevaplarından çıkan bir sonuç da, tarihi kültürel öğeler olarak algıladıkları olmuştur. Kültürel öğeler kapsamında öğrenciler hem somut kültürel miras öğelerini hem de somut olmayan kültürel miras öğelerini ifade etmişlerdir. Böyle bir algının ortaya çıkmasında özellikle sosyal bilgiler öğretim programının etkisinin önemli olduğu düşünülmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programında “Kültür ve Miras” öğrenme alanının bulunması, programda gerek bu öğrenme alanı kapsamında gerekse diğer öğrenme alanlarında kültürel miras öğelerine yer yer vurgu yapılmasının (MEB, 2014a) öğrencilerin cevaplarında etkili olduğu düşünülmektedir.

Bu bulgulardan hareketle, 1998 sosyal bilgiler öğretim programındaki ağırlıklı siyasi tarih konularından (Berk, 2008), 2005 sosyal bilgiler öğretim programında kültürel/sosyal tarih içeriğine doğru geçişin (Berk, 2008; Akpınar & Kaymakçı, 2012) öğrencilerin tarih algısına da yansdığı sonucuna ulaşılabılır. Öğrencilerin tarihle ilgili olarak milli değerler yanında; “tarih dünyadaki gelmiş geçmiş bütün uygarlıkların ortaya koyduğu birikimdir”, “tüm insanların yaptıkları binalar, kurdukları şehirler

tarihtir”, “tarih tüm insanların geçmişten günümüze yaptıkları icatlar ve keşiflerdir” gibi evrensel değerleri de vurguladıkları görülmüştür. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretim programının ulusal değerlerin yanında çağdaş değerlere de vurgu yaptığı sonucuna ulaşılabilir (Akpınar & Kaymakçı, 2012). Bu sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunmak mümkündür; bu araştırmanın sonuçları çalışma grubu ile sınırlı olduğundan, cinsiyet, sosyo-ekonomik durum gibi farklı değişkenleri dikkate alan benzer araştırmaların, bunun yanında ilkokul ve lise seviyesindeki öğrencilerin tarih algılarını da ortaya koyacak çalışmalar yapılmalıdır. Türkiye’de ilkokul ve ortaokul düzeyindeki öğrencilerin tarih algısına yönelik araştırmaların az olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu tarz çalışmaların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akpınar, M. & Kaymakçı, S. (2012). Ülkemizde sosyal bilgiler öğretiminin genel amaçlarına karşılaştırmalı bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 605-626.
- Altun, A. (2013). Yapılandırmacı yaklaşım ve sosyal bilgiler. Yayımlandığı Kitap B. Akbaba (Editör), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu: Sosyal Bilgiler* (1-28). Ankara: Pegem Akademi.
- Altun, A. (2014). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin tarih kavramına ilişkin algılarının yörüngesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(6), 1-22.
- Altunay Şam, E. (2007). Amasya eğitim fakültesinde farklı bölümlerde okuyan öğretmen adaylarının tarih dersine ilişkin tutumları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 1-19.
- Arslan, E. (2005). Türkiye’de tarih eğitiminin sorunları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 106-114.
- Ata, B. (2006). Sosyal bilgiler öğretim programı. Yayımlandığı Kitap C. Öztürk (Editör), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi: Yapılandırmacı Bir Yaklaşım* (71-83). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bal, M. S. (2011). Türkiye’de tarih öğretiminin sorunları ve çözüm yolları konusunda öğretmen adayı ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 371-387.

- Berk, F. (2008). *Eski ve yeni ilköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programları ve ders kitaplarında tarih konularının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, B. (2011). *2004 ilköğretim sosyal bilgiler 7. sınıf öğretim programında yer alan konuların tarih bilinci oluşturmada etkililiği (öğretmen görüşleri)*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Carr, E. H. (2005). *Tarih Nedir?* (Çev. M. G. Gürtürk). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Collingwood, R.G. (1996). *Tarih Tasarımı*. (Çev. K. Dinçer). Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Creswell, J.W. (2012). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. Boston: Pearson.
- Davis, M. E. (2005). *How students understand the past: From theory to practice*. Walnut Creek, CA: AltaMira Press.
- Demircioğlu, İ.H. (2005). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dilek, D. (2002). *Tarih derslerinde öğrenme ve düşünce gelişimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Drake, F. D. & Nelson, L. R. (2005). *Engagement in teaching history: Theory and practices for middle and secondary teachers*. New Jersey, ABD: Pearson Meril Prentice Hall.
- Gökkaya, A. K. (2001). Sosyal bilgiler eğitimi bölümü öğrencilerinin (lisans) tarih bilinci üzerine bir anket değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 231-244.
- Husbands, C. (1996). *What is history teaching: Language, ideas, meaning in learning about past*. Philadelphia: Open University Press.
- Husbands, C., Kitson, A. & Pendry, A. (2003). *Understanding history teaching: Teaching and learning about the past in secondary schools*. Philadelphia: Open University Press.
- İskender, P. (2007). Öğretmen adaylarının tarih dersine ilişkin tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 631-638.
- Jenkins, K. (1997). *Tarihi yeniden düşünmek*. (Çev. B. S. Şener). Ankara: Dost Kitabevi.

- Kaya, R. (2009). Tarih öğretiminin amaçları. Yayımlandığı Kitap M. Demirel ve İ. Turan (Editörler), *Tarih Öğretim Yöntemleri* (69-87). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, R. & Güven, A. (2012). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerinde tarih konularının işlenişi ve tarihin değeri ile ilgili görüşleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 675-691.
- Kaya, Y. (2008). A vision of history teaching and learning: Thoughts on history education in secondary schools. *The High School Journal*, Dec 2008/Jan 2009, 37-46.
- Kurtulgan, K. & Köstüklü, N. (2010). İlköğretim II. Kademe sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde, öğretmen ve müfettiş görüşlerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 173-196.
- Levstik, L. S. & Barton, K. C. (2011). *Doing history: Investigating with children in elementary and middle schools*. Fourth edition. New York: Routledge.
- MEB. (2014a). Sosyal bilgiler öğretim programı ve kılavuzu (4-7. Sınıflar), <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> adresinden 12 Mart 2014 tarihinde alınmıştır.
- MEB. (2014b). T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı ve kılavuzu. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> adresinden 12 Mart 2014 tarihinde alınmıştır.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (İkinci Basım). Thousand Oaks, California: SAGE Publications, Inc.
- Onur, B. (1995). *Gelişim psikolojisi: Yetişkinlik - Yaşlılık - Ölüm*. Ankara: İmge Yayınları.
- Safran, M. (2009). Türkiye’de tarih öğretimi ve meseleleri. Yayımlandığı Kitap M. Demirel ve İ. Turan (Editörler.), *Tarih Öğretim Yöntemleri* (7-25). Ankara: Nobel Yayınları.
- Safran, M. (2010). Tarih nerededir? Yayımlandığı Kitap M. Safran (Editör), *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri* (17-20). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Safran, M. & Şimşek, A. (2009). Farklı Sosyo-Ekonomik Çevrelerin İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Tarih, Tarih Öğretimi ve Tarihsel Zaman Kavramına İlişkin Görüşleri. *IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi* (7-9 Ekim,

- 2009)'de sunulmuş bildiri. İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi.
- Stradling, R. (2003). *20. Yüzyıl Avrupa tarihi nasıl öğretilmeli?* (Çev. Ayfer Ünal), İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Sunal, C.S. & Haas, M.E. (2011). *Social studies for the elementary and middle grades: A constructivist approach*. Boston: Pearson.
- Şimşek, A. (2010). Sınıf ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih öğretimine ilişkin tutumları. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 181-203.
- Timmins, G., Vernon, K. & Kinealy, C. (2005). *Teaching and learning history*. London: Sage.
- Tosh, J. (2005). *Tarihin peşinde*. (Çev. Ö. Arıkan). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları 43.
- VanSledright, B. A. (2002). Fifth graders investigating history in the classroom: results from a researcher-practitioner design experiment. *The Elementary School Journal*, 103(2), Special Issue: Social Studies, 131-160.
- Vella, Y. (2005). Creating on site activities for school children; an action research project. *Journal of Maltese Education Research*, 3(2), 23-32.
- Vella, Y. (2009). *In search of meaningful history teaching: A collection of research work on the teaching of history*. Malta: History Teachers Association Publication.
- Weiner, R.G. (1995). *History: teaching and methods*. (ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education, ED387402).
- Yalçınkaya, E. (2013). 8th Grade students' metaphors for the concept of history. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 51, 273-290.
- Yarema, A. E. (2002). A decade of debate: Improving content and interest in history education. *The History Teacher*, 35(3), 389-398.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Ö. (2003). Türkiye'de tarih öğretiminin sorunları ve çağdaş çözüm önerileri, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 181-190.

Yılmaz, K. & Kaya, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih algısı ve tarih öğretimine pedagojik yaklaşımları. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(6), 73-95.

SUMMARY

Discussions and debates about the nature of history and how history teaching should be in schools have been continued for a long time and on the axis of these debates, new history teaching approaches have been produced by the educators (Weiner, 1995; Yarema, 2002; Drake & Nelson, 2005; Demircioğlu, 2005; Timmins et al., 2005; Vella, 2009; Sunal & Haas, 2011). These new history teaching trends affected Turkey as well. In the current study we aimed to explore middle school students' perception of history. We used cross-sectional design to conduct the study (Onur, 1995). We used the "maximum variation" sampling method which is one of the purposeful sampling methods in determination of the study group. In this context, the data derived from 215 middle school students who have studied in 5th, 6th, 7th and 8th grades in five different schools in Ankara. The data were collected using a questionnaire consisting of an open-ended question in written format. In the current study, for the analysis of the data obtained from interviews, we used content analysis and descriptive analysis. Findings showed that middle school students from all grades perceive history as "events in the past", "calendar time", "historical works" and "cultural heritage". When we compared the categories according to grades, the category of "cultural heritage" relatively increased from grade four to grade eight and the category of "calendar time" relatively decreased from grade four to eight. In all grades the "events in the past" was the most frequented category. However, sub-categories of it were different according to grade levels. The fifth grade students mentioned under the category of "events in the past" battles and treaties mostly. They mentioned secondly civilizations and inventions, and then they mentioned cultural traditions thirdly. The sixth grade students under the category of "events in the past" mentioned mostly battles and treaties and secondly immigrations, celebrations and explorations equally. The seventh grade students mentioned mostly inventions, and they mentioned battles and treaties, and then cultural activities as well. The eighth grade students mentioned under the category of "events in the past" battles and treaties mostly, they mentioned ideologies secondly and then nation and country. Particularly students from five, six and seventh grade levels perceive history not only as political events in the past, but also cultural/social events. It can be concluded that social studies curriculum affected on middle school students' perception of history when their responses such as discoveries, inventions, migrations, cultural events are considered. It can be concluded that these findings match with the objectives of social studies curriculum related to history. We can conclude that in the

way of these findings, the movement from 1998 Social Studies Curriculum of the weighted political history approach to the cultural/social history in 2005 Social Studies Curriculum affected middle school students' perception of history. Findings showed that students emphasized universal values as well as national values regarding history. This finding matches with the social studies curriculum which emphasizes national values as well as contemporary values (Akpınar & Kaymakçı, 2012).